

Отже, доказами в земельно-правових відносинах може бути лише та доказова інформація, зміст якої стосується прав і обов'язки власників земельних ділянок та землекористувачів і закріплена у правостановлюючих документах та договорах, зміст яких співвідноситься до певних дій чи бездіяльності сторін у сфері земельно-правових відносин.

Література:

1. Ясинок Д. М. Теорія доказового права: Монографія. За заг. ред. д.ю.н., проф., акад. М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. 426 с.
2. Земельний кодекс України. Суми: ТОВ «ВВП-Нотіс», 2023. 184 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-13>

ON THE WAY TO IMPLEMENTING BARRIER-FREE AS A EUROPEAN PRINCIPLE OF PUBLIC SERVICE IN UKRAINE

НА ШЛЯХУ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ ЯК ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРИНЦИПУ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Kolomoiets T. O.

*Doctor of Law, Professor,
Corresponding-Member of the National
Academy of Legal Sciences of Ukraine,
The Honored Lawyer of Ukraine,
Dean of the Faculty of Law,
Zaporizhzhia National University
Zaporozhzhia, Ukraine*

Коломоєць Т. О.

*доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної
академії правових наук України,
Заслужений юрист України,
декан юридичного факультету,
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

В умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні всі без винятку інституції, їх функціональне призначення, інструментарій, кадрове, інформаційне, технологічне та інше їх забезпечення модифікуються для того, щоб забезпечити їх адаптацію до реальних вимог та спрогнозувати і підготуватися до функціонування на найближчу перспективу, із урахуванням стратегічних цілей та пріоритетів державотворення та правотворення. Все це у повній мірі поширюється і на публічну службу, яка, як зазначила Н. Алюшина, Голова НАДС, « ... має гарантувати права людини «тут і зараз» – у

реаліях війни, трансформацій, відбудови та цифрових змін – і стати надійною опорою для суспільства, забезпечуючи довіру, захист та інклюзію ... на найближчу перспективу» [1]. В сучасних умовах кардинально змінився весь унікальний ресурс публічної служби, в т.ч. й її кадровий елемент, завдяки розширенню представництва тих категорій осіб серед публічних службовців, які раніше були менш представленими. Мова йде, насамперед, про внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та ветеранок та інших осіб, які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, осіб, які належать до маломобільних груп населення, зокрема осіб з інвалідністю та осіб старшого віку, нейровідмінних осіб тощо, що, беззаперечно, є цілком логічним з огляду на ті умови, в яких функціонує держава і публічна служба, і що водночас вимагає певного корегування унормованих засад функціонування публічної служби, із тим, щоб забезпечити урахування відповідних реалій часу, а також, враховуючи євроінтеграційні вектори розвитку державотворення та правотворення в Україні як пріоритетні на шляху до її членства у ЄС, імплементувати європейські правові стандарти публічної служби, в т.ч. й стосовно рівного допуску (рівних можливостей доступу) осіб до публічної служби та формування своєї публічної кар'єри, усунення будь-яких бар'єрів, що, беззаперечно, вимагає прискіпливої уваги до перегляду унормованих засадних положень публічної служби, порівняння із європейськими аналогами й імплементацию у вигляді нової унормованої моделі. У поле зору потрапляють положення «базових» національних та європейських правових актів, що регламентують відносини публічної служби, саме у частині релевантності їх змісту реаліям функціонування публічної служби з «новим кадровим її ресурсом». Стаття 1 Загальної декларації прав людини передбачає, що «всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах» [2], Конституція України закріплює положення, згідно з яким «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [3], а стаття 4 «базового» законодавчого акту – Закону України «Про державну службу» деталізує ці положення стосовно відповідної сфери суспільних відносин та конкретного права особи, фіксує в якості одного із принципів державної служби «... забезпечення рівного доступу – заборону всіх форм та проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на державну службу та її проходження» [4], що цілком логічно актуалізує питання, а чи можна вважати ці вітчизняні нормативно-правові положення такими, які забезпечують реалізацію (у широкому розумінні) права особи на публічну службу в сучасних особливих умовах, різним

категоріям («в оновленому огляду на сучасний кадровий ресурс публічної служби») і чи узгоджуються вони із європейськими правовими аналогами? Мова йде, насамперед, про унормованість усунення будь-яких бар'єрів для допуску особи до публічної служби та формування своєї професійної кар'єри. Акцент уваги на положення цілого ряду Директив, Рекомендацій, серед яких, насамперед: Директива Ради ЄС 2000/78/ЄС від 27 листопада 2000 р. «Про встановлення загальних рамок для рівного ставлення у сфері зайнятості та професійної діяльності», Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (2000) 6 від 24 лютого 2000 р. «Про статус публічних службовців в Європі» дозволяє погодитися із тим, що, на жаль, національний рівень правової регламентації засад публічної служби характеризується дещо узагальненим підходом до нормативно-правового врегулювання відповідних суспільних відносин, спрощеним сприйняттям європейських правових стандартів публічної служби в цілому та стосовно безбар'єрності зокрема [5, с. 45], розумінням «рівного доступу» як «заборони всіх форм та проявів дискримінації» та «відсутності необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг» [5, с. 45], а отже спрощеним підходом до формування «базового» понятійного апарату, в т.ч. й у частині розмежування «недискримінації» та «безбар'єрності» на публічній службі. Цей «дефект» потребує свого усунення з огляду на актуалізацію оновлення нормативної моделі публічної служби в Україні в цілому та у частині модифікації реалізації «її кадрового ресурсу» у всьому його багатоманітті, із імплементацією європейських правових стандартів у частині визнання засадничої ролі безбар'єрності для публічної служби в цілому. А це, у свою чергу, обумовлює потребу концентрації уваги на дослідженні безбар'єрності як «... загального підходу до формування та імплементації державної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до різних сфер життєдіяльності» [6], в т.ч. й до публічної служби (як в аспекті допуску, так і формування професійної службової кар'єри), «філософії публічної служби без обмежень», «публічної служби із повагою до різноманіття, із повагою до гідності людини», як основи для формування публічної служби, де «... кожна людина відчуває себе почутою, цінною та захищеною» [1], із поглядом на безбар'єрність у розумінні її комплексного змісту, із виокремленням: фізичного, суспільного, громадянського, економічного, освітнього, цифрового, інформаційного аспектів. До того ж доцільним є «кореспондуючий» підхід до розуміння безбар'єрності публічної служби та унормуванням її як засадничої ролі як для публічних службовців (осіб, які на професійній основі «служать» публічним інтересам), так і для інших осіб як потенційних суб'єктів відносин

публічної служби (наприклад, у забезпеченні рівного доступу до послуг, інформації та фізичного простору), гарантуючи тим самим цифрову, фізичну, інформаційну та соціальну доступність публічної служби. «Безбар'єрність на публічній службі – це умови, в яких кожен, хто прийшов на публічну службу, не лише розуміють потребу надавати найкращі послуги людям, але й всередині публічної служби відчують взаємну повагу, підтримку й мають ті умови, які надають змогу будь-якій людині працювати у колективі та вільно користуватися простором» [7]. І у цьому контексті актуалізується потреба вітчизняної нормотворчої та правотворчої діяльності щодо впровадження європейських правових стандартів безбар'єрності як обов'язкового компоненту євроінтеграції, що закріплено «наскрізними змінами» у законодавстві, зокрема через Національну стратегію створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.

Не менш важливим вбачається й ґрунтовний підхід до формування тематичного понятійного апарату для його використання у тематичних доктринальних дослідженнях для створення новітнього наукового базису для вітчизняної нормотворчості із оновлення нормативної моделі публічної служби у частині фіксації безбар'єрності як її засадничого принципу, так і для самої тематичної нормотворчості та правозастосування. Хоча Національна стратегія створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року й фіксує низку понять (безбар'єрність, гендерна рівність, доступність, об'єкти фізичного оточення, стала мобільність, універсальний дизайн (Розділ I. Загальна частина. Вступ [6]), водночас завершеним його, навряд чи, варто визнати, хоча водночас варто розглядати як «крок» на шляху до імплементації європейської правової термінології та правових стандартів безбар'єрності в цілому та публічної служби зокрема. У поєднанні результати доктринальних тематичних досліджень та нормопроектної тематичної діяльності варто сконцентрувати задля не тільки підзаконної регламентації окремих положень впровадження різних аспектів комплексного ресурсу безбар'єрності у сферу публічної служби, але й унормування засадничої ролі безбар'єрності для публічної служби як одного із її принципів, із внесенням відповідних корегувань до статті 4 Закону України «Про державну службу» та інших законодавчих актів щодо різновидів публічної служби, із одночасною функціональною розбудовою інституційного аспекту впровадження цього принципу та поглибленою профорієнтаційною роботою, в т.ч. й серед публічних службовців.

Література:

1. Безбар'єрність на публічній службі: стислі рекомендації. URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/DIYALNIST/UPRAVLINJA%20PERSONALOM/Analitika%20ta%20doslidgenja/Barriers-free-Manual-1.pdf>.

Дата звернення: 24.03.2026

2. Загальна декларація прав людини: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text Дата звернення: 24.03.2026

3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> Дата звернення: 24.03.2026

4. Закон України «Про державну службу»: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> Дата звернення: 24.03.2026

5. Федчишин С. Забезпечення рівного доступу до державної служби: окремі питання змістовної характеристики та законодавчого регулювання. *Публічне право*. 2022. № 2 (46). С. 43–50. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi38/publichnepravo2022n2/43.pdf>.

6. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: розпорядження КМУ від 14 квітня 2021 р. № 366 (в редакції розпорядження КМУ від 25 березня 2025 р. № 294-р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> Дата звернення: 24.03.2026

7. Впровадуйте безбар'єрність на практиці: новий освітній серіал для публічних службовців URL: <https://nads.gov.ua/news/vprovadzhuite-bezbariarnist-na-praktytsi-novy-i-osvitnii-serial-dlia-publichnykh-sluzhbovtziv> Дата звернення: 24.03.2026.